

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐
รอบการประเมินที่ ๑/๒๕๖๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๖๖ - ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๗
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ชื่อ-นามสกุล.....นางสาวจิตาภา มั่นฤกษ์.....ตำแหน่ง.....เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
กลุ่ม/ฝ่าย.....สถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี.....
หัวข้อการพัฒนา.....การเรียนรู้ผ่านสื่อการเรียนการสอน LDD e-Training. หลักสูตร แหล่งน้ำในไร่นานอกเขต
ชลประทาน รุ่น ๑/๒๕๖๗
สถานที่.....เรียน online.....วันที่.....๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗.....
วิทยากร/ผู้ให้ความรู้.....กลุ่มแผนงาน กองแผนงาน ..กลุ่มฐานข้อมูลสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการ
สื่อสาร ..กลุ่มพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ ๔ สำนักงานวิศวกรรมเพื่อการพัฒนาที่ดิน ..ผู้เชี่ยวชาญด้านวางระบบการ
พัฒนาที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๓ ..สถานีพัฒนาที่ดินขอนแก่น ..กลุ่มวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ดิน สำนักงาน
พัฒนาที่ดินเขต ๔ ..สถานีพัฒนาที่ดินสุรินทร์.....
หน่วยงานที่จัดอบรม.....กลุ่มพัฒนาบุคคล กกจ ..ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมพัฒนาที่ดิน

สรุปสาระสำคัญ

โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน จัดทำโครงการ
แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการ
เก็บกักน้ำไว้ในพื้นที่ บรรเทาปัญหาภัยแล้ง การขาดแคลนน้ำ และเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร ซึ่งจะพิจารณาศักยภาพ
ของพื้นที่ในการกักเก็บน้ำ คุณภาพของน้ำ รวมทั้งความพร้อมของเกษตรกรในการกำหนดพื้นที่ขุดสระน้ำในไร่นา
ขนาด ๑,๒๖๐ ลบ.ม. โดยเกษตรกรมีส่วนร่วมในการออกค่าใช้จ่าย ๒,๕๐๐ บาท/บ่อ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำไว้ใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรนอกเขตชลประทานโดยการขุดสระน้ำในไร่นา
๒. เพื่อบรรเทาผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง หรือภัยแล้ง ให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตทางการเกษตรได้โดยใช้น้ำจาก
สระน้ำในไร่นา

ผลลัพธ์/ผลสัมฤทธิ์/ผลประโยชน์โครงการ

๑. เกษตรกรมีแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเป็นแหล่งต้นตุน้ำไว้ใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
หรือในเดือนที่ฝนทิ้งช่วง
๒. เกษตรกรมีพื้นที่สามารถทำการเพาะปลูกไม้ผลและผักสวนครัวได้จากดินบริเวณขอบบ่อ และมีพื้นที่สามารถเลี้ยง
ปลาได้จากสระน้ำ

เป้าหมาย

- ๑) พื้นที่เกษตรกรได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน
- ๒) พื้นที่เพาะปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมลดลง

ระบบเครื่องมือการติดตาม - ประเมินผล

ระบบการรายงานแผน/ผลการปฏิบัติงาน สงป.๓๐๑

ระบบติดตามประเมินผลด้านน้ำ Thai Water Assessment สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ระบบ TWA

ระบบฐานข้อมูลแผน/ผลการปฏิบัติงานและการใช้จ่ายงบประมาณ BB EvMIS สำนักงานงบประมาณ ระบบ BB EvMIS

ระบบติดตามและประเมินผลแห่งชาติ eMENSER สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ระบบ eMENSER

กระบวนการดำเนินงานโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ประกอบ ๖ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การรับสมัครเกษตรกร

๑.๑ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการรับสมัครเกษตรกรเข้าร่วมโครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ผ่านสื่อต่างๆ ได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th

๑.๒ ประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลในพื้นที่ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. หมอดินอาสา และผู้นำท้องถิ่น ชี้แจงทำความเข้าใจให้ความรู้กับเกษตรกร

๑.๓ สำรวจความต้องการของเกษตรกร

๑.๔ เกษตรกรที่สนใจ กรอกรายละเอียดความต้องการลงในใบสมัครตามแบบฟอร์มความต้องการแหล่งน้ำในไร่นา ให้แก่เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน หรือยื่นคำร้องขอรับบริการแหล่งน้ำในไร่นานอก๑.๕ เขตชลประทานที่เว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน www.ddd.go.th ภายใต้ลิ้งค์ https://www.ddd.go.th/WEB_Water/

๑.๖ เจ้าหน้าที่สถานีพัฒนาที่ดิน จัดเก็บรวบรวมข้อมูลเรียงลำดับความต้องการเป็นข้อมูลรวบรวมเก็บไว้

การคัดเลือกเกษตรกร คัดเลือกจากแผนความต้องการสระน้ำที่เกษตรกรได้มายื่นความจำนงไว้แล้ว ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ มีเกณฑ์ ดังนี้

- เกษตรกร มีความพร้อม สามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขุดสระน้ำ บ่อละ ๒,๕๐๐ บาท
- เป็นเจ้าของพื้นที่ก่อสร้างที่ใช้เป็นพื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ และมีหนังสือยินยอมให้เข้าดำเนินการก่อสร้าง

- กรณีเจ้าของร่วม ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของร่วมทุกคน

- กรณีเช่าพื้นที่ทำการเกษตร ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของพื้นที่ โดยมีหนังสือแสดงความยินยอม

- กรณีเจ้าของที่ดินเป็นบิดา/มารดา และถึงแก่กรรม โดยยังไม่ได้มอบเอกสารสิทธิ์ให้ผู้ใดผู้หนึ่งหรือ

หลายคนเป็นเจ้าของตามกฎหมาย แต่มีการรับรู้กันภายในครอบครัว ต้องมีหนังสือแสดงความยินยอมจากผู้เกี่ยวข้องภายในครอบครัวมากกว่า ๑ คน และยืนยันว่าบุคคลนั้นได้ทำการเกษตรในพื้นที่นั้นจริง

๒. การตรวจสอบพื้นที่

๒.๑ พื้นที่ทำการเกษตร มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ได้แก่

- โฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ได้แก่ น.ส.๓ น.ส.๓ ก. น.ส.๓ ข.
- แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.๑
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ น.ค.๓ กสน.๕
- หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน ส.ป.ก. ๔-๐๑ ส.ป.ก. ๔-๑๔ ส.ป.ก. ๔-๑๘
- ใบจอง น.ส.๒ น.ส.๒ ก.
- พื้นที่ คทช.
- พื้นที่โครงการพระราชดำริที่มีการจัดสรรที่ดินทำกินให้เกษตรกร
- เอกสารใบรับรองให้ใช้ประโยชน์ที่ดินที่ออกจากกรมป่าไม้และกรมอุทยาน

๒.๒ อยู่นอกเขตชลประทาน

๒.๓ มีประสิทธิภาพในการเก็บกักน้ำ มีความเหมาะสมของดินในการขุดสระน้ำ หลีกเลี้ยงพื้นที่ดินทรายจัด พื้นที่ดินเค็ม พื้นที่มีก้อนหินขนาดใหญ่

๒.๔ กรณีขุดสระน้ำความลึกไม่เกิน ๓ เมตร ควรมีพื้นที่ดำเนินการจากปากสระน้ำข้างละ ๒ เมตร

๒.๕ กรณีที่ขุดสระน้ำลึกเกิน ๓ เมตร ต้องมีระยะเว้นไม่น้อยกว่าที่กำหนดตามกฎหมายว่าด้วยการขุดดินและถมดิน

๒.๖ จัดกลุ่มเป้าหมายการจัดการจัดสรรพื้นที่ก่อสร้างโดยขนาดของกลุ่ม และการกระจายตัวของสระน้ำ ต้องเหมาะสมกับการบริหารจัดการเครื่องจักรกล

๓. การยกเลิก และการสละสิทธิ์เข้าร่วมโครงการ

กรณีที่ ๑: สละสิทธิ์ก่อนทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการฯ

๒. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและคัดเลือกรายชื่อเกษตรกร ที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการขุดสระน้ำตามลำดับคำขอ ภายในพื้นที่ตำบลเดียวกันเพื่อเข้ารับสิทธิ์แทน

๓. สถานีพัฒนาที่ดินเสนอรายชื่อเกษตรกรสละสิทธิ์ และรับสิทธิ์แทน ต่อผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๔. ดำเนินการทำสัญญา จัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบฯ

กรณีที่ ๒: สละสิทธิ์หลังจากการทำสัญญา

๑. เกษตรกรแจ้งความต้องการยกเลิกการขุดโดยกรอกแบบฟอร์มใบยินยอมสละสิทธิ์พร้อมเหตุผลความจำเป็นในการขอยกเลิกเข้าร่วมโครงการต่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน

๒. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงาน ตรวจสอบข้อเท็จจริง และทำบันทึกรายงานต่อประธานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุเพื่อทราบ

๓. เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมงานตรวจสอบ คัดเลือกและเสนอรายชื่อเกษตรกรรายใหม่ เพื่อรับสิทธิ์แทน และทำรายงานคณะกรรมการตรวจการจ้างเสนอต่อผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) เพื่อทราบและขออนุมัติแก้ไข เปลี่ยนแปลงรายชื่อแนบท้ายสัญญา

๔. ผู้อำนวยการสถานี(ผู้ว่าจ้าง) อนุมัติ และส่งรายงานการขอยกเลิกแทนที่เสนอผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่ออนุมัติ

๕. แจ้งผู้รับจ้าง เพื่อแก้ไขสัญญาฯ

๖. ดำเนินการตามสัญญาที่แก้ไขแล้ว

การดูแลรักษาแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

ก่อนฤดูฝน ต้องกำจัดวัชพืชที่ขึ้นปกคลุมรอบรอบ ๆ บ่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณทางน้ำเข้าให้เรียบร้อย เพื่อจะให้น้ำฝนไหลเข้าบ่อได้อย่างสะดวกและไม่เกิดการกัดเซาะ

หลังฤดูฝน เมื่อบ่อเก็บกักน้ำไว้แล้ว ให้ตรวจดูบริเวณรอบ ๆ บ่อ หากมีการรั่วซึมให้ดำเนินการแก้ไขโดยการบดอัดหรือใช้ดินเหนียวปิดทับ กรณีมีร่องรอยการกัดเซาะบริเวณทางน้ำเข้าหรือบริเวณขอบบ่อให้ทำการปรับแต่งแล้วปลูกหญ้าซ่อมแซมให้เรียบร้อย

การปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการพังทลายของดินบริเวณขอบบ่อ

๑. การปลูกหญ้าแฝก เกษตรกรควรขุดแนวร่องปลูกตามแนวระดับ จำนวน ๒ แถว แถวแรกอยู่โดยรอบขอบบ่อห่างจากบริเวณริมขอบบ่อ ๕๐ เซนติเมตร และแถวที่ ๒ ปลูกที่ระดับน้ำสูงสุด ๑ แถว และอาจปลูกเพิ่มอีก ๑ - ๒ แถว ซึ่งขึ้นอยู่กับความลึกของขอบบ่อและจำนวนกล้าหญ้าแฝก

๒. ควรใส่ปุ๋ยหมักรองพื้นในร่องปลูกเพื่อเป็นการปรับปรุงบำรุงดิน และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน ซึ่งจะช่วยให้หญ้าแฝกมีการเจริญเติบโต แตกกิ่งใหม่ได้เร็วขึ้นและรากเจริญลงในดินได้ลึก

๓. หากเกษตรกรมีกล้าหญ้าแฝกแบบเพาะชำถุงขนาดเล็ก ควรใช้ระยะปลูกห่าง ๑๐ เซนติเมตรหรือมีกล้าหญ้าแฝกแบบลากเปลือย (ที่เกิดรากอ่อนแล้ว) นำไปปลูกโดยใช้ระยะห่าง ๕ เซนติเมตร ครอบคลุมในช่วงฤดูฝน จะทำให้กล้าหญ้าแฝกเจริญขึ้นได้ง่าย

๔. หลังจากปลูกหญ้าแฝกแล้ว เกษตรกรควรปลูกซ่อมในจุดที่หญ้าแฝกตาย เพื่อให้แนวรั้วหญ้าแฝกหนาแน่น

๕. เมื่อปลูกหญ้าแฝกได้ประมาณ ๓ เดือน ควรตัดใบหญ้าแฝกให้สูงจากระดับผิวดิน ๕๐ เซนติเมตร เพื่อเร่งการแตกกอ โดยเกษตรกรนำใบหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์เป็นวัสดุคลุมดินบริเวณโคนต้นไม้ผลแปลงผัก เพื่อช่วยรักษาความชื้นในดินและช่วยเพิ่มปริมาณดินอินทรีย์วัตถุให้เกิดขึ้นได้

๖. บริเวณขอบสระน้ำในไร่นานอกจากปลูกหญ้าแฝกเพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายขอบบ่อเกษตรกรยังสามารถปลูกพืชผักสวนครัว หรือไม้ผลต่างๆไว้บริเวณในครัวเรือนเป็นการใช้ประโยชน์บ่อน้ำในไร่นาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การดูแลรักษาคุณภาพน้ำโดยใช้ปัจจัยการผลิตของกรมพัฒนาที่ดิน

๑. การใส่ปุ๋ยหมักลงในบ่อน้ำ นำปุ๋ยหมักที่ผลิตได้จากการใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูปเปอร์ พด.๑ ของกรมพัฒนาที่ดิน ใส่ลงในบ่อน้ำ ทุก ๑ เดือน ในอัตรา ๒๕๐ กิโลกรัมต่อปริมาตรน้ำ ๔๐๐ ลูกบาศก์เมตรเชื้อจุลินทรีย์ย่อยสลายเซลล์ลูโลสจากปุ๋ยหมักจะช่วยย่อยสลายเศษชีเลนบริเวณผิวก้นบ่อ เพื่อป้องกันการเกิดการเน่าเสียของเศษชีเลน

๒. การใส่น้ำหมักชีวภาพลงในบ่อน้ำ นำน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตได้จากวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรลักษณะสด เช่น เศษปลา ผักผลไม้ และเศษอาหารในครัวเรือน โดยใช้ผลิตภัณฑ์สารเร่งซูปเปอร์ พด.๒ หรือสารเร่ง พด.๖ ของกรมพัฒนาที่ดิน ใส่ลงในบ่อน้ำอัตรา ๑ ลิตรต่อน้ำปริมาตร ๑๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อเป็นการช่วยกำจัดของเสียที่เกิดจากการทำงานของจุลินทรีย์และรักษาระดับความเป็นกรดเป็นด่างของน้ำให้มีความเหมาะสมในการใช้ประโยชน์ทางการเกษตร

การดูแลรักษาคุณภาพน้ำในบ่อในพื้นที่ดินเปรี้ยวจัด

๑. หว่านปูนทั่วพื้นที่ในบ่อและขอบบ่อทิ้งไว้ประมาณ ๑๐ ถึง ๒๐ วัน หรือจนกว่าฝนตกแล้วก็เก็บน้ำในบ่อให้มีระดับน้ำสูงอย่างน้อย ๒ เมตร จากก้นบ่อขึ้นมาเพื่อป้องกันการเกิดกรดเพิ่มขึ้น

๒. ตรวจสอบวัดความเป็นกรดเป็นด่างของน้ำในบ่อหลังขังน้ำ และตรวจวัดทุก ๗ ถึง ๑๐ วัน ถ้ายังเป็นกรดสูง ควรใส่ปูนลงบ่อโดยใช้ปูน ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๑ ลูกบาศก์เมตร จนกว่าความเป็นกรดเป็นด่างเหมาะสม

๓. กรณีที่เลี้ยงปลาในบ่อ หลังจากจับปลาแล้วทำการลอกเลนก้นบ่อ ตากบ่อเพื่อฆ่าเชื้อโรคก่อนที่จะปล่อยน้ำเข้าครั้งต่อไปทั้งนี้จำเป็นต้องหว่านปูนรอบบ่อผนังบ่อและก้นบ่อด้วย

การแก้ปัญหาหน้าที่เป็นกรด เพื่อใช้ในการปลูกพืช

ใส่ปูนลงในน้ำปริมาณ ๑ กิโลกรัมต่อน้ำ ๑ ลูกบาศก์เมตร มีการถ่ายเทน้ำเป็นครั้งคราวระบายน้ำที่เป็นกรดออกไป บำบัด และปล่อยน้ำใหม่เข้าไป พร้อมทั้งคอยตรวจสอบความเป็นกรดของน้ำเป็นระยะ

การจัดการดินอินทรีย์วัตถุต่อบนคันดินรอบบ่อเพื่อปลูกพืช

๑. หว่านเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด เมื่อพืชเริ่มออกดอกหรือมีอายุประมาณ ๕๕ ถึง ๖๐ วัน ให้สับกลบเพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ให้เกิดขึ้น พืชปุ๋ยสด ได้แก่ ถั่วพุ่ม ปอเทือง ถั่วพริ้ว และสนออัฟริกัน

๒. เตรียมดินให้ละเอียดสม่ำเสมอ และใส่ปุ๋ยอินทรีย์ เช่น ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกเพิ่มอินทรีย์วัตถุ แล้วปลูกรูพืชผักอายุสั้นที่ทำรายได้ดี ได้แก่ ผักคะน้า ผักชี ถั่วฝักยาว บวบ มะระ พริกชี้หนู กระเจี๊ยบเขียว หรือไม้ดอกบางชนิดที่สามารถเก็บผลผลิตขายได้ตลอดปี

๓. เตรียมดินสำหรับปลูกไม้ยืนต้นบางชนิด เช่น มะม่วง กล้วย บริเวณคันดินขอบบ่อ โดยปรับสภาพดินบริเวณหลุมให้เหมาะสม ใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกคลุกเคล้ากับดิน ก่อนปลูกต้นไม้แล้วคลุมโคนต้นด้วยฟางข้าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ลงนาม).....

(นางสาวจิตาภา มั่นฤกษ์)

ตำแหน่ง เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

(ลงนาม).....

(นายวันชัย สิ้นประเสริฐ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินกาญจนบุรี

(ลงนาม).....

(นายคำนึ่ง แสงขำ)

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๐

ผู้รับรองผลการพัฒนาความรู้

กรมพัฒนาที่ดิน

ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวจิตาภา มั่นฤกษ์

ได้ผ่านการฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ ระบบ LDD e-Training

หลักสูตร "แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน"

รุ่นที่ 1/2567 : ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

(นายปราโมทย์ ยาใจ)
อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน

กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

มอบวุฒิบัตรนี้ไว้เพื่อแสดงว่า

นางสาวจิตาภา มั่นฤกษ์

ได้ผ่านการฝึกอบรม

โครงการฝึกอบรม หลักสูตร การเสริมสร้างสมรรถนะด้านการเงินการคลังภาครัฐ

สำหรับผู้ปฏิบัติงาน

ระหว่างวันที่ ๑๒ - ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๗

(นางแพตริเชีย มงคลวานิช)

อธิบดีกรมบัญชีกลาง

(ว่าที่ร้อยตรี สุรเชษฐ์ ทิระคมน์)

คลังเขต 7